

130 KIRI TEEL ROOMA

ROOMA maailma reisile kulus suurem osa Jeesuse maise elu kahekümne kaheksandast aastast ja kogu kahekümne üheksas aasta. Jeesus ja kaks India põliselanikku, Gonod ja tema poeg Ganid, lahkusid Jeruusalemmast pühapäeva, 26. aprilli hommikul 22. a pKr. Nad reisisid plaanitud ajakava kohaselt ja järgmisel aastal, 23. a pKr kümnendal detsembril jättis Jeesus isa ja pojaga Pärsia lahe äärses Charaxi linnas hüvasti.

² ¶ Jeruusalemmast läksid nad Joppe kaudu Kaisareasse. Kaisareast sõitsid nad laevaga Aleksandriasse. Aleksandriast purjetasid Kreetale Lasaiasse. Kreetalt seilasid läbi Küreene Kartaagosse. Kartaagost läksid nad laevaga Napolisse, peatudes Maltal, Sürakuusas ja Messinas. Napolist siirdusid nad Capuasse, kust nad rändasid mööda Appiuse teed Rooma.

³ Roomas peatunud, läksid nad maad mööda Tarentumi, kust sõitsid laevaga Ateenasse, külastades teel Nikopoli ja Korintost. Ateenast suundusid nad Troasi kaudu Efesosse. Efesosest purjetasid nad Küprosele, tehes vahepeatuse Rhodose saarel. Nad veetsid üsna kaua aega Küprosel puhates ning purjetasid siis Süüriasse, Antiokiasse. Antiokiast reisisid nad lõunasse Siidonisse ja seejärel Damaskusesse. Sealt reisisid nad karavaniga läbi Thapsakose ja Larissa Mesopotaamiasse. Nad viibisid veidi aega Babülonis, külastasid Uuri ja muid paiku ning läksid siis Suusasse. Sealt rändasid nad Charaxi, kust Gonod ja Ganid alustasid teed Indiasse.

⁴ ¶ Jeesus oli omandanud algteadmised Gonodi ja Ganidi keelest ajal, mil ta neli kuud Damaskuses töötas. Ta oli seal tegeleenud suurema osa ajast tõlgetega kreeka keelest ühte india keelde, abiks üks Gonodi koodipiirkonna põliselanik.

⁵ ¶ Sellel Vahemere-reisil veetis Jeesus poole igast päevast Ganidi õpetades ning Gonodi äri- ja seltskondlikel kohtumistel tõlgina töötades. Ülejäänud osa igast päevast oli tema enda päralt ja ta pühendas selle suhtlemisele kaasinimestega — neile lähedastele suhetele selle maailma surelikega, mis olid nii iseloomulikud vahetult tema avalikule teenistusele eelnenud aastate tegevusele.

⁶ Oma silmaga tehtud vaatluste ja tegelike kontaktide kaudu tutvus Jeesus õhtumaa ja Vahemere idaranniku kõrgema ainelise ja intellektuaalse tsivilisatsiooniga. Ta sai Gonodilt ja tema andekalt pojalt teada üsna palju India ja Hiina tsivilisatsioonist ning kultuurist, sest Gonod oli teinud India kodanikuna kolm pikka reisi kollase rassi impeeriumisse.

⁷ Noormees Ganid õppis nende pikaajaliste ja lähedaste suhete käigus Jeesuselt palju. Nad kiindusid tugevasti teineteisesse ja poisi isa püüdis korduvalt Jeesust veenda nendega Indiasse tulema, kuid Jeesus keeldus

sellest kutsesest alati, vabandades end vajadusega pöörduda tagasi Palestiinasse oma perekonna juurde.

1. JOPPES — KÕNELUS JOONAST

¹ Joppes viibides kohtas Jeesus vilistist tõlki Gadijat, kes töötab parkal Siimoni juures. Gonodi esindajad Mesopotaamias olid Siimoniga palju tehinguid sooritanud, seepärast soovisid Gonod ja ta poeg külastada teda teel Kaisareasse. Pikemalt Joppesse jäänud, sai Jeesus Gadijaga heaks sõbraks. See noor vilist oli tööotsija. Jeesus oli tööandja, ta oli tõde Urantia selle põlvkonna jaoks. Kui suur tööotsija kohtub suure tööandjaga, sünnib selle tulemusena uut tõde kogedes suur ja vabastav valgustumine.

² Ühel päeval pärast õhtusööki jalutasid Jeesus ja noor vilist mere ääres ning Gadija, teadmata, et see „kirjatundja Damaskusest” tunneb nii hästi heebrea pärimusi, näitas Jeesusele laeva, millelt maale tulles Joonal oli alustanud oma halvasti lõppenud reisi Tarsisesse. Lõpetanud oma jutu, päris ta Jeesuselt: „Ja mis sa arvad, kas see suur kala tõesti neelas Joonal alla?” Jeesus mõistis, et see pärimus oli noormehele tohutut mõju avaldanud ning et ta oli selle üle mõeldes võtnud pähe mõtte püüda oma kohustuste eest põgeneda. Seepärast ei öelnud Jeesus midagi, mis oleks Gadija tegeliku olevikuelu motivatsiooni alused järsult hävitanud. Jeesus vastas sellele küsimusele nii: „Mu sõber, me oleme kõik Joonad, kellel on elada oma elu Jumala tahte järgi, ning alati, kui me püüame põgeneda oma praeguste kohustuste eest kaugete ahvatluste juurde, anname end otseselt nende mõjude võimusesse, mida ei suuna ei töö vägi ega õigluse jõud. Kohustuse eest põgenedes ohverdatakse tõde. Valguse ja elu teenimise eest pagedes võib sattuda ainult neisse masendavatesse konfliktidesse raskete isekusevaaladega, mis viivad lõpuks pimedusse ja surma, kui need Jumala hüljanud Joonad ei pöördu oma südameis kas või meeleheite sügavustest tagasi Jumalat ja tema headust otsima. Ning kui need masendunud hinged siiralt Jumalat otsivad — jannunedes töö ja õigluse järele —, ei suuda miski neid enam vangis pidada. Ükskõik kui sügavale nad ka ei oleks langenud, kui nad otsivad kogu südamest valgust, päästab Issand Jumal taevast neid vangistusest: villetsad olukorrad sülitavad nad välja kuivale maale, kus neile avaneb uus võimalus teenida ja targemalt elada.”

³ Jeesuse õpetus liigutas Gadijat väga ja nad vestlesid merekaldal hilisööni ning enne öömajja naasmist palvetasid koos teineteise eest. See oli seesama Gadija, kes kuulas hiljem Peetruse õpetust, hakkas sügavalt uskuma Jeesus Naatsaretlast ja pidas Peetrusega ühel õhtul Tabiita kodus mälestusväärse väitluse. Gadijal oli suur osa selles, et rikas nahakaupmees Siimon tegi lõpliku otsuse ristiusku astuda.

⁴ ¶ (Käesolevas loos Jeesuse Vahemere-reisil tehtud isiklikust tööst oma kaassurelikega tõlgime tema sõnad meile antud loa kohaselt vabalt käesoleva jutustuse esitamise ajal Urantial käibel olevasse sõnastusse.)

⁵ ¶ Jeesuse viimasel kohtumisel Gadijaga toimus arutlus heast ja kurjast. Seda noort vilisti häiris väga, et maailmas on kuri kõrvuti heaga. Ta ütles: „Kuidas saab Jumal, kui ta on lõpmata hea, lubada meil kurja pärast muret tunda; kes siis loob kurja?” Paljud arvasid tol ajal veel, et Jumal on loonud nii hea kui ka kurja, kuid Jeesus selliseid väärdõpetusi ei esitanud. Jeesus vastas küsimusele nõnda: „Mu vend, Jumal on armastus; seepärast peab ta olema hea ning tema headus on nii suur ja tõeline, et selles ei saa olla väikest ja ebareaalset kurja. Jumal on nii positiivselt hea, et temas pole absoluutselt mingit kohta negatiivsele kurjale. Kuri on nende ebaküps ja mõtlematu väärsamm, kes avaldavad headusele vastupanu, lükkavad ilu tagasi ega ole tõele truud. Kuri on ainult ebaküpsuse kohanematus või teadmatuse hävitav ja moonutav mõju. Kuri on see vältimatu pimedus, mis järgneb valguse rumala tagasilükkamise kiiluvees. Kuri on see, mis on pime ja ebatõene ning millest saab patt, kui teadlikult selle hõlma astuda ja seda tahtlikult soosida.

⁶ Teie taevane Isa, andes teile võime tõe ja eksimuse vahel valida, lõi positiivse valguse ja elu tee kõrvale potentsiaalse negatiivse tee, kuid neid pahelisi eksimusi pole tegelikult olemas kuni ajani, mil mõni loodud intellektiolend paneb need oma tahtega eksisteerima, valides endale väära eluviisi. Hiljem kujunevad need pahed selle kangekaelse ja mässulise loodud-olendi teadliku ja tahtliku valiku tulemusena patuks. Seepärast lubab meie Isa taevas heal ja kurjal kuni elu lõpuni kõrvuti käia, nii nagu loodus lubab nisul kuni viljakoristuseni umbrohuga kõrvuti kasvada.” Jeesuse vastus rahuldab Gadijat täielikult pärast seda, kui nad olid arutanud nende ülitähtsate väidete tõelist tähendust ja need tema meelele selgeks olid saanud.

2. KAISAREAS

¹ Jeesus jäi oma sõpradega Kaisareasse arvatust kauemaks, sest leiti, et laeval, millega nad kavatsesid reisi jätkata, on üks suur roolilaba lõhenemas. Kapten otsustas jääda sadamasse, kuni laevale uus laba valmistatakse. Selle töö jaoks ei olnud piisavalt kogenud puuseppi ja Jeesus pakkus end appi. Õhtuti jalutas Jeesus sõpradega kaunil müüri, mis moodustas sadama ümber jalutustee. Ganid kuulas suure huviga, kuidas Jeesus selgitas linna veevärgi ja tõusuvete kasutamist linna tänavate ning kanalisatsiooni pesemiseks. India noormehele avaldas sügavat muljet kõrgendikul asuv Augustuse tempel, mille katusele oli püstitatud Rooma imperaatori hiiglasuur kuju. Nende sealviibimise teisel õhtupoolikul jälgisid nad kolmekesi etendust tohutu suures amfiteatris, mis võis mahutada kakskümmend

tuhat inimest, ja õhtul vaatasid teatris kreeka näidendid. Ganid polnud seda liiki etendusi varem kunagi näinud ja ta esitas Jeesusele nende kohta palju küsimusi. Kolmanda päeva hommikul tegid nad ametliku visiidi maavalitseja paleesse, sest Kaisarea oli Palestiina pealinn ja Rooma prokuraatori residents.

² ¶ Nende võõrastemajas elas ka üks Mongoolia kaupmees ning et see mees rääkis üsna hästi kreeka keelt, oli Jeesusel temaga mitu pikka vestlust. Jeesuse elufilosoofia avaldas mehele sügavat muljet ja ta ei unustanud kunagi Jeesuse tarku sõnu „taevase elu elamisest maa peal sel moel, et iga päev allutakse taevase Isa tahte”. Too kaupmees oli taoist, kellest oli tänu sellele saanud kindel kõiksesse Jumalusse uskuja. Kui ta Mongooliasse tagasi jõudis, hakkas ta neid kõrgemaid tõdesid oma naabritele ja äripartneritele õpetama ning selle tegevuse otsese tulemusena otsustas ta vanim poeg taoismi preestriks hakata. See noormees avaldas kogu elu teistele mõju oma kogetud kõrgema tõega ning tema poeg ja pojapoeg olid samuti andunult ustavad doktriinile Ainsast Jumalast — Taeva Ülimast Valitsejast.

³ Alpkristliku kiriku idapoolne haru, mille keskus oli Filadelfias, järgis Jeesuse õpetusi küll ustavamalt kui Jeruusalemma vennad, aga kahjuks polnud kedagi Peetruse-taolist minemas Hiinasse ega Pauluse-taolist Indiasse, kus tol ajal oli vaimne pinnas taevariigi uue evangeeliumi seemne idanemiseks nii soodne. Jeesuse õpetused oleksid sel kujul, nagu filadelflased neid järgisid, mõjunud vaimunäljas Aasia rahvastele sama vahetult ja tõhusalt kui Peetruse ja Pauluse jutlustamine Läänes.

⁴ ¶ Keegi neist noortest meestest, kes ühel päeval koos Jeesusega roolilaba kallal töötasid, hakkas suurt huvi tundma sõnade vastu, mida Jeesus laevatöökojas tööd rügedes aeg-ajalt pillas. Kui Jeesus mainis, et taevane Isa on huvitatud oma maiste laste heast käekäigust, ütles see noor kreeklane Anaxand: „Kui Jumalad minu vastu huvi tunnevad, miks nad siis ei vii seda julma ja ebaõiglast meistrit töökojast minema?” Ta ehmus, kui Jeesus talle vastas: „Kuna sina tead, mis on headus, ja hindad õiglust, on Jumalad võib-olla toonud selle eksliku mehe sellepärast sinu lähedusse, et sa võiksid teda paremale teele juhtida. Võib-olla oled sina see sool, kes peab tolle venna kõigile teistele meeldivamaks muutma, kui sa just pole oma vürtsikust kaotanud. See mees valitseb praegu sinu üle, sest ta kuri tegevus avaldab sulle ebasoodsat mõju. Miks mitte panna headuse jõuga maksma oma võim kurja üle ja saada nii teie kahe vaheliste suhete isandaks? Ennustan, et headus sinus võib saada ülekaalu temas peituvast kurjusest, kui sa selleks ausa ja elava pingutuse teed. Kogu surelikus eksistentsis pole põnevamaid avastusretki kui rõõm, mida tuntakse ainelises elus oma jõu ühendamisest vaimse energia ja jumaliku tõega mõnes nende võidukas heitluses eksimuse ja pahega. Saada vai-

muvalguse elavaks kanaliks vaimupimeduses olevale surelikule on imeline ja teiseks muutev kogemus. Kui sind on sellest mehest rohkem tõega õnnistatud, peaksid tema vajadused sulle väljakutse esitama. Sa ei ole ju argpüks, kes seisab merekaldal ja vaatab, kuidas inimene, kes ujuda ei oska, upub! Kui palju väärtuslikum on selle mehe pimeduses kahlav hing võrreldes tema vette uppuva kehaga!”

⁵ Jeesuse sõnad liigutasid Anaxandi väga. Ta rääkis peagi oma ülemusele sellest, mida Jeesus oli öelnud, ning nad mõlemad küsisid sel õhtul Jeesuselt nõu, kuidas oleks parem oma hinge eest hoolitseda. Hiljem, kui Kaisareas kuulutati ristiususõnumit, uskusi mõlemad mehed, üks kreeklane ja teine roomlane, Filip-puse jutlust ning said tema asutatud kiriku väljapaistvateks liikmeteks. Hiljem määrati see noor kreeklane majandusülemaks Rooma väesalga pealiku Korneliuse juurde, kellest sai tänu Peetruse tegevusele uskuja. Anaxand jätkas valguse jagamist pimeduses olijaile kunni Pauluse vangistamiseni Kaisareas, mil ta juhuse läbi hukkus kannatanute ja surijate eest hoolitsedes suurte tapatalgute ajal, mil sai surma kaksikümmend tuhat juuti.

⁶ ¶ Selleks ajaks oli Ganid märganud, et tema õpetaja veedab kogu oma vaba aja nii tavatul moel kaasinimesi teenides ja noor indialane püüdis leida tema pideva tegutsemise põhjust. Ta küsis: „Miks sa küll kogu aeg võõraste inimestega vestled?” Ja Jeesus vastas: „Ganid, sellele, kes tunneb Jumalat, pole ükski inimene võõras. Taevase Isa leidmise kogemuses avastad, et kõik inimesed on sinu vennad, ja kas see on siis imelik, kui rõõmustad äsjaleitud vennaga kohtumise üle? Tutvumine oma vendade ja õdedega, nende probleemide tundmaõppimine ja neid armastama õppimine on elu ülim kogemus.”

⁷ Vestlus kestis hilisööni ja noormees palus Jeesusel selle jutujamamise käigus rääkida, mille poolest erineb Jumala tahe inimmeele valikutest, mida samuti tahteks nimetatakse. Jeesus ütles sisuliselt järgmist: Jumala tahe on Jumala tee, partnerlus Jumalaga erinevate valikuvõimaluste korral. Seega on Jumala tahte täitmine üha enam Jumala sarnaseks saamise edasiviiv kogemus ning Jumal on kõige hea, ilusa ja tõelise allikas ja saatus. Inimese tahe on inimese tee, kokkuvõttes sureliku valik selle kohta, mis ta soovib olla ja teha. Tahe on eneseteadliku olendi kaalutletud valik, mis viib arukal mõtisklusel põhinevale otsusele-käitumisele.

⁸ Jeesus ja Ganid mängisid sel õhtul väga aruka lambakoeraga ja Ganid soovis teada, kas ka koeral on hing ja kas tal on ka tahe, ning Jeesus vastas tema küsimustele: „Koeral on meel, mis võib tunda ainelist inimest, oma peremeest, kuid ei saa tunda Jumalat, kes on vaim; seega pole koeral vaimset olemust ja ta ei saa vaimsest kogemusest rõõmu tunda. Koeral võib olla oma olemusest tulenev ja treenimisega tugevdatud tahe, kuid

see meelemadus ei ole vaimne jõud ega ole ka võrreldav inimtahtega, sest see pole *mõtlev* — see ei tulene kõrgemate ja moraalseste tähenduste eristamisest või vaimsete ja igaveste väärtuste valimisest. Selle vaimse eristusvõime ja tõe valimise võime omamine teebki surelikust inimesest moraalse olendi, vaimset vastutustunnet ja igavese ellujäämise võimet omava loodud-olendi.” Jeesus selgitas samuti, et nende meelemaduste puudumise tõttu on igavesti võimatu, et loomariigis tekiks aja jooksul keel või et kogetaks midagi võrdväärset isiksuse igavikus ellujäämisega. Sel päeval saadud õpetuste tulemusena ei uskunud Ganid enam kunagi, et inimhing võiks looma kehasse ümber asuda.

⁹ ¶ Ganid rääkis kõigest sellest järgmisel päeval oma isaga ja vastuseks Gonodi küsimusele selgitas Jeesus talle, et „kui inimtahe on täielikult hõivatud ainult ajalike otsuste vastuvõtmisega lihaliku eksistentsi aineliste probleemide kohta, on see inimene ajas hukule määratud. Need, kes teevad kõigest südamest tulevaid moraalseid otsuseid ja tingimusteta vaimseid valikuid, samastuvad seega üha enam oma sisimas elava jumaliku vaimuga ning muunduvad nii üha enam igavese ellujäämise väärtusteks — lakkamatult kulgevaks jumalikuks teenimiseks.”

¹⁰ ¶ Selsamal päeval kuulsime esmakordselt seda ülitähtsat tõde, mis nüüdisaegses mõttes tähendab: „Tahe on inimmeele avaldumine, mis võimaldab subjektiivsel teadvusel end objektiivselt väljendada ja kogeda Jumala sarnaseks püüdlemise nähtumust.” Selles mõttes võib iga mõtlev ja vaimselt meelestatud inimolend *loovaks* saada.

3. ALEKSANDRIAS

¹ Kaisarea külastus oli olnud sündmusrikas ning kui laev korda sai, lahkus Jeesus koos oma kahe sõbraga ühel keskpäeval Egiptusesse, Aleksandriasse.

² Sõit Aleksandriasse oli kõigi kolme jaoks väga meeldiv. Ganid nautis seda reisi ja hoidis Jeesust oma küsimustele vastamisega pidevalt tegevuses. Linnasadamale lähenedes pakkus noormehele põnevust suur Pharose tuletorn saarel, mida ühendas mandriga muul, mille oli ehitanud Aleksander, rajades nii kaks suurepärase sadamat ja muutes Aleksandria Aafrika, Aasia ja Euroopa merekaubanduse ristteeks. Suur tuletorn oli üks seitsmest maailmaimast ja sai kõigi järgnevate tuletornide eelkäijaks. Nad tõusid varahommikul, et seda oivalist inimkäte loodud ja elusid päästvat ehitist vaadata, ning Jeesus ütles Ganidi hüüatuste vahele: „Ja sinagi, mu poeg, saad Indiasse tagasi pöördudes, pärast oma isa surma, selliseks nagu see tuletorn; sinust saab elu valgus neile, kes sinu ümber on pimeduses, sa näitad kõigile soovijatele ohutut teed pääsemise sadamasse.” Ja Ganid ütles Jeesuse kätt surudes: „Ma saan selleks.”

³ ¶ Peame taas märkima, et varased ristiusuõpetajad tegid suure vea, kui pöörasid oma tähelepanu nii

kitsalt ainult lääne tsivilisatsioonile Rooma maailmas. Jeesuse õpetusi, sel kujul nagu uskujad neid esimesel sajandil Mesopotaamias järgisid, oleksid olnud valmis vastu võtma ka erinevad asiaatide rühmad.

⁴ ¶ Kui maabumisest oli möödunud neli tundi, olid nad end sisse seadnud selle miljonlinna läänepiirini ulatuva pika ja laia, kolmekümne meetri laiuse ja kaheksa kilomeetri pikkuse peatänava idapoolses otsas. Pärast esmatutvust linna põhiliste vaatamisväärsustega — ülikooli (Museioni), raamatukogu, Aleksandri kuningliku mausoleumi, palee, Neptunuse templi, teatri ja gümnaasiumiga — asus Gonod äriasju ajama, Jeesus ja Ganid aga läksid raamatukokku, mis oli maailma suurim. Siia kogutud peaaegu miljon käsikirja pärinesid kogu tsiviliseeritud maailma kõigist paigust: Kreekast, Roomast, Palestiinast, Partiast, Indiast, Hiinast ja isegi Jaapanist. Ganid nägi selles raamatukogus maailma suurimat India kirjanduse kogu. Nad veetsid siin kogu Aleksandrias viibimise aja jooksul iga päev veidi aega. Jeesus rääkis Ganidile, kuidas seal oli heebrea pühakirju kreeka keelde tõlgitud. Nad arutlesid ikka ja jälle maailma religioonide üle, kusjuures Jeesus püüdis näidata noormehele neis igäühes sisalduvat tõe, lisades: „Kuid Jahve on Melkisedeki ilmutusest ja Aabrahami lepingust ilmnenu Jumal. Juudid olid Aabrahami järeltulijad ja hõivasid hiljem sama maa-ala, kus oli elanud ja töötanud Melkisedek ja kust ta oli saatnud õpetajaid laiali kogu maailma, ning nende religioonis kirjeldati lõppkokkuvõttes Iisraeli Issandat Jumalat taevase Kõikse Isana selgemini kui üheski teises maailma religioonis.”

⁵ ¶ Ganid koondas Jeesuse juhendamisel kogumi-kuks õpetused kõigist neist maailmareligioonidest, mis tunnistasid Kõikset Jumalust, kuigi nad võib-olla tunnistasid vähem või rohkem ka alamaid jumalusi. Pärast pikki arutlusi otsustasid Jeesus ja Ganid, et roomlastel polnudki oma religioonis tõelist Jumalat, et nende religioon oli vaevalt midagi enam kui vaid keisri kummardamine. Nad jõudsid järeldusele, et kreeklastel oli küll filosoofia, kuid polnud isikulise Jumalaga religiooni. Müsteeriumikultused jätsid nad arvestamata nende paljususest tuleneva segaduse tõttu ja sellepärast, et nende erinevad jumalusekäsitused näisid tulenevat teistest ja vanematest usunditest.

⁶ Kuigi need tõlked olid tehtud Aleksandrias, koristas Ganid neist tehtud valiku ja lisas oma isiklikud järeldused lõplikult alles vahetult enne Roomast lahkumist. Teda üllatas väga avastus, et maailma parimad usukirjanduse autorid tunnistasid kõik enam-vähem selgelt igavese Jumala olemasolu ja olid tema olemuse ning tema ja sureliku inimese suhte osas üsna ühel nõul.

⁷ ¶ Jeesus ja Ganid veetsid Aleksandrias viibimise ajal üsna palju aega Museionis. See muuseum ei olnud üksnes haruldaste esemete kogu, vaid pigem kaunite

kunstide, teaduse ja kirjanduse ülikool. Õpetatud professorid pidasid siin iga päev loenguid ning see oli tolleaegse õhtumaa intellektuaalne keskus. Jeesus tõlkis neid loenguid päev päeva järel Ganidile. Teise nädala keskel hüüdis noormees ühel päeval: „Õpetaja Joosua, sa tead rohkem kui need professorid; sa peaksid tõusma ja rääkima neile neid suuri asju, millest sa mulle oled rääkinud; liigne mõtlemine on nende meeled tuhmiks teinud. Ma räägin oma isaga ja lasen tal selle ära korraldada.” Jeesus naeratas, öeldes: „Sina oled mind imetlev õpilane, kuid need õpetajad ei soovi, et meie sinuga neid õpetaksime. Vaimsustamata õpetatuse uhkus on inimkogemuses salakaval asi. Tõeline õpetaja säilitab oma intellektuaalse terviklikkuse sellega, et jääb alati õppijaks.”

⁸ Aleksandria oli õhtumaa segunenud kultuuride linn ning Rooma järel kõige suurem ja suurejoonelisem linn maailmas. Siin asus maailma suurim juudi sünagoog, Aleksandria Suurkohtu valitsuse, seitsmekümne valitseva vanema asupaik.

⁹ Nende paljude meeste seas, kellega Gonodil oli ärisidemeid, oli ka üks juudi pankur Aleksander, kelle vend Philon oli tolle aja kuulus usufilosoof. Philon oli võtnud endale kiiduväärt, kuid äärmiselt raske ülesande viia kreeka filosoofia ja heebrea teoloogia omavahel kooskõlla. Ganid ja Jeesus vestlesid Philoni õpetustest üsna palju ja lootsid kuulda mõnda tema loengut, kuid see kuulus helleenistunud juut oli kogu nende Aleksandrias viibimise aja haigevoodis.

¹⁰ Jeesus kiitis Ganidile paljut kreeka filosoofias ja stoikute doktriinides sisalduvat, kuid noormehele jäi meelde tõe, et need tõekspidamiste süsteemid, nagu mõned tema enda rahvaste ebamäärased õpetusedki, on religioossed vaid selles mõttes, et juhivad inimesi Jumalat leidma ja tundma rõõmu elavast kogemusest tunda Igavest.

4. KÖNELUS REAALSUSEST

¹ Aleksandriast lahkumise eelõhtul vestlesid Ganid ja Jeesus kaua ühe valitsuse poolt palgatud professoriga, kes esitas oma loengutes Platoni õpetusi. Jeesus tõlkis õpetatud kreeklase juttu, kuid ei esitanud kreeka filosoofia ümberlukkamiseks oma õpetusi. Gonod oli tol õhtul äriasju ajamas ning pärast professori lahkumist vestlesid õpetaja ja õpilane kaua südamest südamesse Platoni doktriinidest. Jeesus kiitis küll teatud tingimustega heaks mõned kreeka õpetused, mis olid seotud teooriaga, et maailma ainelised küljed on vaid nähtamatute, kuid olulisemate vaimsete reaalsuste hämarad peegeldused, ent püüdis noormehe mõtetele usaldusväärsemaid aluseid anda ning alustas pikka väitlust reaalsuse olemusest universumis. Sisuliselt ja nüüdisaegses sõnastuses ütles Jeesus Ganidile järgmist:

² ¶ Universumi reaalsuse allikaks on Lõpmatute. Piiritletud loodu ainelised asjad on igavese Jumala Paradiisi-Algkuju ja Kõikse Meele vastukajad ajas ja ruumis. Põhjuslik seos füüsilises maailmas, eneseteadvus intellektuaalses maailmas ja arenev individuaalsus vaimumaailmas — need kõikseesse mõõtkavasse projitseeritud, igaveses omavahelises seoses ühendatud ning täiuslike omaduste ja jumaliku väärtusega kogetud reaalsused — moodustavad kokku *Ülima reaalsuse*. Ent põhjusliku seose, arukuse ja vaimukogemuse Algne Isiksus on pidevalt muutuv asjus universumis muutumatu, absoluutne. Isegi piiritletud väärtuste ja jumalike omadustega igaveses universumis võivad muutuda ja sageli muutuvadki kõik asjad peale Absoluutide ning kõige, mis on omandanud absoluutse füüsilise seisundi, intellektuaalse hõlmatusse või vaimse identiteedi.

³ Kõrgeim tasand, milleni piiritletud loodud-olend võib areneda, on Kõikse Isa äratundmine ja Ülima tundmine. Ning isegi siis kogevad need lõplikkuse lõppeesmärgi olendid jätkuvalt füüsilise maailma ja selle aineliste nähtuste liikumistes toimuvaid muutusi. Samuti püsivad nad teadlikud oma individuaalsuse arengust jätkuvalt tõusul vaimses universumis ja teadvuse kasvust intellektuaalse kosmose üha sügavamal mõistmisel ja sellele reageerimisel. Loodud-olend võib saada Loojaga üheks ainult tahte täiuslikkuses, kooskõlas ja üksmeeles ning selline jumalikkuses seisund saavutatakse ning see püsib vaid siis, kui loodud-olend viib ajas ja igavikus elades oma piiritletud isiklikku tahtet pidevalt vastavusse Looja jumaliku tahtega. Soov täita Isa tahtet peab alati olema Jumala tõusupoja hinges ülim ja meeles valdav.

⁴ Ühe silmaga inimene ei või kunagi loota, et ta tajub perspektiivi sügavust. Ühe silmaga materialistlikud teadlased ega ka ühe silmaga vaimsed müstikud ja allegoorikud ei saa samuti kunagi õigesti näha kõikse reaalsuse tõelist sügavust ja sellest piisavalt aru saada. Kõik loodud-olendi kogemuse tõelised väärtused on peidetud äratundmise sügavusse.

⁵ Meele osaluseta toimiv põhjuslik seos ei saa areneda tahumatut ja lihtsat peeneks ja keeruliseks ning vaimuta kogemus ei saa aja sureliku ainelisest meelest areneda igavese ellujäämise jumaliku olemuse. Universumi üheks omaduseks, mis lõpmatut Jumalust nii oluliselt iseloomustab, on need lõputult loovalt annetatavad isiksused, kes suudavad edeneval Jumaluse niidimisel ellu jääda.

⁶ Isiksus on see kosmiline annetus, see kõikse reaalsuse aspekt, mis võib samaaegselt piiramatute muutustega eksisteerides säilitada oma samasuse kõigis neis muutustes ja igavesti ka pärast neid.

⁷ Elu on algse kosmilise põhjusliku seose kohandamine universumi olukordade nõudmistele ja võimalustele ning see tekib Kõikse Meele toimel ja käivitub Jumala kui vaimu vaimusädemest. Elu tähendus seis-

neb selle kohandatavuses, elu väärtuseks on arenemisvõime — isegi kuni jumalateadvuse kõrgusteni.

⁸ Eneseteadliku elu kohanematus tulemusena tekib kosmoses ebakõla. Isiksuse tahte lõplik lahknemine universumite arengusuunast lõpeb intellektuaalses isolatsioonis, isiksuse eraldumises. Vaimse eksisteerimise lakkamisele lisandub sisimas elava vaimse lootsi kaotus. Arukas ja arenev elu muutub seetõttu iseenesest ümberlõkkamatuks tõendiks jumaliku Looja tahtet väljendava eesmärgistatud universumi eksisteerimisest. See elu püüdleb kogusummas kõrgemate väärtuste poole ning selle lõppeesmärgiks on Kõikne Isa.

⁹ Inimese meel on vaid teatud määral looma omast kõrgem, kui mitte arvestada intellekti kõrgemaid ja poolvaimseid talitlusi. Seetõttu ei saa loomad (kellel pole palveldamisvõimet ega tarkust) kogeda üliteadvust, teadvust teadvusest. Loomne meel tunnetab vaid objektiivset universumit.

¹⁰ Teadmised kuuluvad ainelise ehk fakte eristava meele sfääri. Tõde kuulub vaimuandega, Jumala tunnetamisest teadliku intellekti valdkonda. Teadmisi saab demonstreerida, tõde kogetakse. Teadmised kuuluvad meelele, tõde on hinge, areneva mina kogemus. Teadmine on mittevaimse taseme funktsioon, tõde on universumite meel-vaimu tasandi aspekt. Ainelise meele silm tajub faktiteadmiste maailma, vaimustunud intellekti silm eristab tõeliste väärtustega maailma. Kui need kaks vaatepunkti sünkroniseeruvad ja harmoneeruvad, ilmutavad nad reaalsuse maailma, milles tarkus tõlgendab universuminähtusi järjestikuse isikliku kogemuseks.

¹¹ Eksimus (kuri) on karistus ebatäiuslikkuse eest. Ebatäiuslikkuse omadused või kohanematus faktid avalduvad ainelisel tasandil kriitilise vaatluse ja teadusliku analüüsi tulemusena, moraalsel tasandil inimkogemuse kaudu. Kurja olemasolu näitab meele ebatäpsust ja arengulise mina ebaküpsust. Seega on kuri ka universumi ebatäiusliku tõlgendamise mõõdupuu. Võimalus teha vigu on sisemiselt omane tarkuse omandamisele, osaliselt ja ajutiselt täielikule ja igavesele, suhteliselt ja ebatäiuslikult lõplikule ja täiuslikule arenemise kavale. Eksimus on selle suhtelise mitetäielikkuse vari, mis Paradiisi-täiusele viivale inimese tõusuteele universumis paratamatult langeb. Eksimus (kuri) ei ole universumi tegelik omadus, see on lihtsalt suhtelisuse täheldamine mitetäieliku piiritletu ebatäiuslikkuses seoses Ülima ja Lõpliku tõusutasanditega.

¹² ¶ Kuigi Jeesus rääkis seda kõike noormehele keeles, millest tal oli kõige kergem aru saada, olid Ganidil selle arutluse lõpuks juba laud rasked ja ta vajus peagi unne. Järgmisel hommikul tõusid nad varakult, et minna laevale, mis suundus Kreetale Lasaiasse. Ent enne teeasumist oli noormehel kurja kohta veel küsimusi, millele Jeesus vastas järgmist:

¹³ ¶ Kuri on suhteline mõiste. See tuleneb ebatäiuslikkuse vaatlemisest varjus, mida heidab asjade ja olen-dite piiritletud universum, kui see kosmos varjutab Lõpmatu Ühe igaveste reaalsuste kõikse väljenduse elavat valgust.

¹⁴ Potentsiaalne kuri sisaldub Jumala ilmutuse kui lõpmatuse ja igaviku paratamatus mittetäielikkuses aja ja ruumiga piiratud väljendusena. Osalise olemasolu täielikkuse kohalolekus tähendab, et reaalsus on suhteline, see teeb vajalikuks intellektuaalse valiku ja keh-testab vaimse äratundmise ja reageerimise väärtuseta-sandid. Mittetäielik ja piiritletud arusaam Lõpmatust ajaliku ja piiratud loodud-olendi meeles on juba ise-eneses ja iseenesest *potentsiaalne kuri*. Kuid eksimu-se suurendamine nende algomaste sisemiste intellek-tuaalsete ebakõlade ja vaimsete vajakajäämistest mõõ-duka vaimse korrigeerimise põhjendamatu puudulik-kuse tõttu on võrdväärne *tegeliku kurja* teostumisega.

¹⁵ Kõik staatilised, surnud arusaamad on potent-siaalselt kurjad. Suhtelise ja elava tõe piiritletud vari on pidevas liikumises. Staatilised arusaamad hoiavad teadust, poliitikat, ühiskonda ja religiooni alati tagasi. Staatilised arusaamad võivad esindada mingeid tead-misi, kuid neis puudub tarkus ja tõde. Ärge aga laske suhtelisusel end sedavõrd eksiteele viia, et te ei suuda enam märgata universumis valitsevat kooskõla, mida juhib kosmiline meel ja kontrollib püsivalt Ülima olen-di energia ja vaim.

5. KREETA SAAREL

¹ Ränduritel oli Kreetale minnes vaid üks eesmärk ja see oli puhkus — jalutuskäigud saarel ja mäkkeroni-mine. Kreetalaste maine ei olnud tol ajal ümbruskon-na rahvaste seas just kadestusväärne. Vaatamata sellele võitsid Jeesus ja Ganid palju hingi kõrgematele mõt-te- ja elutasanditele ning löid sellega aluse hilisema-te evangeeliumiõpetuste kiireks vastuvõtuks esimes-te jutlustajate saabumisel Jeruusalemmast. Jeesus ar-mastas kreetalasi, hoolimata karmidest sõnadest, mida Paulus hiljem nende kohta ütles, kui ta saatis Tiituse saarele nende kirikuid ümber korraldama.

² Kreeta mäenõlval toimus Jeesusel Gonodiga esi-mene pikk vestlus religioonist. See avaldas isale süga-vat muljet ja ta ütles: „Pole ime, et poiss usub kõike, mis sa talle räägid, kuid ma ei teadnud, et Jeruusalem-mas, ammuigi siis Damaskuses on niisugune religioon.” Saarel viibides tegi Gonod Jeesusele esmakordselt ette-paneku tulla nendega koos Indiasse ning Ganidi rõõ-mustas mõte, et Jeesus võiks selle plaaniga nõustuda.

³ Kui Ganid küsis ühel päeval Jeesuselt, miks ta pol-nud pühendanud end avaliku õpetaja tööle, vastas too: „Mu poeg, igal asjal on oma aeg. Sa sünnid maailma, aga ükskõik kui ärev või kannatamatu sa ka ei oleks, ei aita see sind kiiremini suureks kasvada. Kõigis sel-listes asjades tuleb lasta ajal omasoodu kulgeda. Ainult

aeg võib rohelise vilja puu otsas küpseks muuta. Aas-taajad vahelduvad ja loojangud järgnevad päikesetõu-sudele ainult aja möödudes. Praegu olen ma koos sinu ja su isaga teel Rooma ja tänaseks sellest piisab. Minu homme päev on aga täielikult minu taevase Isa kätes.” Ja siis rääkis ta Ganidile loo Moosese nelikümmend aas-tat kestnud ärksast ootusest ja pidevatest ettevalmis-tustest.

⁴ Kali Limenest külastades juhtus aga midagi, mis jäi Ganidile alatiseks meelde. Seda episoodi meenuta-des soovis ta alati, et ta saaks teha midagi oma kodu-maa India kastisüsteemi muutmiseks. Suurel teel rün-das purjus hulgas orjatüdrukut. Kui Jeesus tütarlapse täbarat olukorda nägi, tormas ta tema juurde ja tõm-bas tüdruku hullunud mehest eemale. Hirmunud laps klammerdus Jeesuse külge ja Jeesus hoidis raevunud meest oma tugeva väljasirutatud parema käega ohutus kauguses, kuni too väsis vihaste hoopide tühja ladu-misest. Ganid soovis väga Jeesust aidata, kuid isa kee-las tal seda teha. Kuigi nad ei rääkinud selle tüdruku keelt, sai neiu aru nende halastavast teost ja väljen-das oma südamlikku tänu, kui nad ta kolmekesi ko-duni olid saatnud. Seekord oli Jeesus ilmselt kõige lähemal isiklikule kokkupõrkele oma ligimestega kogu elu jooksul lihas. Kuid tal oli raske sel õhtul Ganidile selgitada, miks ta purjus meest polnud löönud. Ganidi arvates oleks tulnud meest lüüa vähemalt sama palju kordi, kui too oli tüdruku löönud.

6. KARTLIK NOORMEES

¹ Kõrgel mägedes vestles Jeesus kaua ühe kartli-ku masendunud noormehega. Suutmata oma kaaslaste seltsist lohutust ja julgustust leida, oli nooruk mäge-desse üksindusse pagunud, sest teda oli kasvades pide-valt saatnud abitus- ja alaväärsustunne. Neid loomu-likke kalduvusi olid veelgi tugevdanud arvukad rasked olukorrad, millesse noormees oli kasvades sattunud, eriti isa kaotus kaheteistkümnendaastana. Teda koha-tes ütles Jeesus: „Tervist, sõber! Miks oled sa sel kaunil päeval nii masendunud? Kui on juhtunud midagi, mis sulle muret teeb, saan ma võib-olla sind kuidagi aidata. Pakun sulle igal juhul meeeldi oma abi.”

² Noormees ei soovinud rääkida ja Jeesus püüdis uuesti tema hingele läheneda, öeldes: „Nagu ma aru saan, oled sa tulnud siia üles mägedesse selleks, et inimestest eemal olla, seepärast ei taha sa muidugi ka mi-nuga kõnelda, aga ma tahaksin teada, kas sa tunned neid mägesid, kas sa tead, kuhu need rajad viivad? Ja ehk oskad sa ka öelda, kuidas oleks kõige parem siit Foiniksisse minna?” See noormees tundis aga neid mä-gesid väga hästi ja ta juhatas Jeesusele teed Foiniksis-se sedavõrd suure huviga, et joonistas isegi kõik rajad maa peale ja andis üksikasjalikke selgitusi. Kui aga Jee-sus oli hüvasti jätnud ja teeselnud, nagu hakkaks lah-kuma, äratas ta noormehes suurt imestust ja uudishi-mu, pöördudes äkki tema poole ja öeldes: „Ma tean vä-

ga hästi, et sa soovid, et sind su lohutamatuses rahule jäetaks, kuid minust poleks hea ega aus saada sinult nii lahket abi parema tee leidmiseks Foiniksisse ja sinust siis mõtlematult lahkuda, püüdmata vähimalgi määral vastata sinu palvele saada abi ja juhiseid parema tee leidmiseks oma elueesmärgile, mida sa siin mäenõlval aega mööda saates oma südames otsid. Nii nagu sina tead väga hästi teed Foiniksisse, olles sellel korduvalt astunud, tean mina hästi teed sinu nurjunud lootuste ja soovide linna. Ning et sa minult abi palusid, ei valmista ma sulle pettumust.” Poiss oli jahmunud ja suutis vaid kogeleda: „Aga — ma pole teilt midagi palunud...” Kuid Jeesus pani käe leebelt ta õlale ja sõnas: „Ei, poeg, sõnadega mitte, kuid su paluv pilk puudutas mu südant. Mu poeg, see, kes kaasinimesi armastab, loeb sinu heitunud ja meeleheitel näost kõnekat abipalvet. Istu korraaks, ma räägin sulle teenimise teedest ja õnneradadest, mis viivad inimese mina muredest eemale rõõmude juurde, mida toob armastav tegevus vendluses inimestega ja taevase Jumala teenimine.”

³ Noormees soovis nüüd juba väga Jeesusega rääkida ja ta põlvitas tema jalge ette, anudes, et Jeesus teda aitaks, näitaks talle pääseteed tema isiklike murede ja lüüasaamiste maailmast. Jeesus ütles: „Tõuse, mu sõber! Seisa nagu mees! Sinu ümber võib olla väiklasi vaenlasi ja sind tagasihoidvaid takistusi, kuid kõik suur ja tõeline selles maailmas ja universumis on sinu poolel. Päike tõuseb igal hommikul sind tervitama nii nagu maailma kõige võimsamat ja jõukamat inimest. Vaata, sul on tugev keha ja vägevad musklid, sul on füüsiliselt rohkem eeldusi kui enamikul inimestel. Aga sellest pole peaaegu üldse kasu, kui sa istud ainult siin mäenõlval ja kurvastad nii oma tõeliste kui ka kujuteldavate õnnetuste pärast. Ometi võiksid sa oma kehaga suuri asju korda saata, kui kiirustaksid sinna, kus suured ettevõtmised tegemist ootavad. Sa püüad oma õnnetu mina eest põgeneda, kuid seda ei saa teha. Sa oled olemas koos kõigi oma elumuredega, sa ei saa kogu oma elu nende murede eest põgeneda. Kuid kuula veel. Sul on selge ja võimekas meel. Sinu tugevat keha suunab arukas meel. Pane oma mõistus tööle probleeme lahendamaks; õpeta oma mõistust enda heaks töötama; ära lase hirmul enam valitseda end nagu mõtlemisvõimet looma. Su meel peaks olema sulle sinu eluprobleemide lahendamisel vapper liitlane, mitte aga masenduse ja lüüasaamiste armetu hirmuori ja -teener. Ent kõige väärtuslikum — sinu tõeliste saavutuste potentsiaal — on sinus elav vaim, mis stimuleerib ja innustab su meelt end ohjeldama ja keha tegutsema, kui sa vaid soovid ennast selle hirmu köidikutest vabastada ja lasta oma vaimsel olemusel alustada enda tegevusetuse pahedest päästmist elava usu võimsa kohalolekuga. Siis võidab see usk kohe sinu hirmu inimeste ees selle uue ja kõikeallutava *armastusega kaasinimeste vastu*, mis peale tungib ja täidab varsti kogu su hinge, sest sa oled oma südames saanud teadlikuks sellest, et oled

Jumala poeg.

⁴ Sel päeval, mu poeg, on sulle määratud uuesti sündida, veenduda uskuva ja julge inimese ja Jumala heaks inimeste andunud teenimise väärtuses. Kui sa siis taas iseeneses eluga kohanenud oled, kohandud sa samamoodi uuesti ka universumiga. Sa oled uuesti sündinud — sündinud vaimust — ja nüüdsest on sinu elu täis võidukaid saavutusi. Mured annavad sulle jõudu, pettumused kannustavad sind tegudeks, raskused heidavad sulle väljakutse ja takistused innustavad sind tegutsema. Tõuse, noormees! Jäta hüvasti lõmitavat hirmu ja argpükslikku põgenemist täis eluga. Kiirusta tagasi oma kohustuste juurde ja ela oma elu lihas Jumala pojana, surelikuna, kes on pühendunud maiste inimeste õilistavale teenimisele ja määratud suurepärasele ning igavesele Jumala teenimisele igavikus.”

⁵ Sellest noormehes, Fortunusest, sai hiljem kristlaste juht Kreetal ja Tiituse lähedane kaaslane tema töös Kreeta usklike meele ülendamiseks.

⁶ ¶ Rändurid olid juba korralikult puhunud ja värsked, kui nad valmistusid ühel keskpäeval purjetama Põhja-Aafrikasse Kartaagosse. Teel peatusid nad kaks päeva Küreenes. Seal andsid Jeesus ja Ganid esmaabi poisile, kelle nimi oli Ruufus ja kes oli koormat vedava härjavankri purunemisel viga saanud. Nad kandsid ta koju ema juurde ning ta isa Siimon ei osanud aimatagi, et mees, kelle risti ta hiljem Rooma sõduri korraldusel kandis, oli sama võõras, kes kunagi tema pojale teene oli osutanud.

7. KARTAAGOS. ARUTLUS AJAST JA RUUMIST

¹ Enamiku ajast teel Kartaagosse vestles Jeesus oma kaasreisijatega sotsiaalsetest, poliitilistest ja ärilistest küsimustest, religiooni ei puudutatud peaaegu üldse. Gonod ja Ganid avastasid alles nüüd, et Jeesus on hea jutuvestja, ja nad lasid tal rääkida lugusid oma nooruseast Galileas. Nad said teada sedagi, et Jeesus oli kasvanud Galileas, mitte Jeruusalemmas ega Damaskuses.

² Kui Ganid küsis, kuidas oleks kõige parem sõpru leida, sest ta oli märganud, et Jeesus meeldib enamikule inimestele, keda nad juhtusid kohtama, ütles tema õpetaja: „Tunne huvi oma kaasinimeste vastu, õpi neid armastama ja otsi võimalust teha nende heaks midagi, mida nad sinu arvates kindlasti vajavad.” Ta lisis juudi vanasõna: „Inimene, kes soovib sõpru leida, peab näitama end sõbralikuna.”

³ Kartaagos oli Jeesusel pikk ja meelde jääv jutuajamine mithraismi preestriga surematusest, ajast ja igavikust. See pärslane oli õppinud Aleksandrias ja soovis tõepoolest Jeesuselt midagi õppida. Tänapäevases sõnastuses vastas Jeesus tema paljudele küsimustele sisuliselt järgmist:

⁴ ¶ Aeg on loodud-olendi teadvusega tajutav ajalike sündmuste voog. Ajaks nimetatakse järjestust, mille järgi sündmusi ära tuntakse ja eristatakse. Ruumiuniversum on ajaga seotud nähtus, nagu seda nähakse

igasugusest sisemisest vaatepunktist väljaspool fikseeritud asukohaga Paradiisi. Aja liikumine ilmneb ainult suhtes millegagi, mis ajanähtusena ruumis ei liigu. Paradiis ja selle Jumalused universumite universumis on nii ajast kui ka ruumist kõrgemal. Asustatud maailmas on inimisiksus (kelles elab ja keda suunab Paradiisi-Isa vaim) ainus füüsiline reaalsus, mis võib ajalike sündmuste ainelist järjestust ületada.

⁵ Loomad ei taju aega nii nagu inimene ning ka inimesele näib tema osalise ja piiratud vaatepunkti tõttu aeg vaid sündmuste järgnevusena. Kui aga inimene tõuseb kõrgemale ja liigub sissepoole, avarduv tema vaatepunkt sellele sündmuste kulule niivõrd, et ta tajub seda üha enam kui tervikut. Varem sündmuste järgnevusena tundunud nähtust näeb ta nüüd kui terviklikku, täiuslikkus seoses olevat tsüklit ja nii asendub kunagine sündmuste lineaarne järjestus üha enam ringja samaaegsusega.

⁶ Ajaga tingimustatud ruumil on seitse erinevat kontseptsiooni. Ruumi mõõdetakse ajaga, mitte aega ruumiga. Teadlaste segadus tuleneb suutmatusest ära tunda ruumi reaalsust. Ruum pole ainult intellektuaalne mõiste universumi objektide omavaheliste seoste varieerumisest. Ruum ei ole tühi, ning ainus inimesele teadaolev asi, mis võib kas või osaliselt ruumi ületada, on meel. Meel võib toimida sõltumatult aineliste objektide ruumiga seotuse arusaamast. Ruum on kõigi loodud-olendi seisundis olendite jaoks suhteliselt ja võrdlemisi piiritletud. Mida lähemale jõuab teadvus teadlikkusele seitsmest kosmilisest mõõtmest, seda lähemale lõplikkusele jõuab arusaam potentsiaalselt ruumist. Ent ruumipotentsiaal on tõeliselt lõplik ainult absoluutsel tasandil.

⁷ Peaks olema ilmne, et kõiksel reaalsusel on kosmose tõusvatel ja täiustuvatel tasanditel avarduv ja alati suhteline tähendus. Ellujäävad surelikud saavutavad lõpuks identiteedi seitsmemõõtmelises universumis.

⁸ ¶ Ainelise päritoluga meele arusaam aegruumist on määratud järjest avarduma, mida kõrgemale tasandile teadlik ja mõtlev isiksus universumis tõuseb. Kui inimese meel jõuab ainelise ja vaimse eksisteerimistasandi vahele, avarduvad tema ideed aegruumist tohult nii tajumise kvaliteedilt kui ka kogemise kvantiteedilt. Edeneva vaimisiksuse avarduvad arusaamad kosmosest tulenevad tema taipamise sügavuse ja teadvuse ulatuse kasvust. Ning kui isiksus liigub edasi üles ja sissepoole transtsendentsetele tasanditele, kus ta hakkab sarnanema Jumalale, läheneb tema arusaam aegruumist üha enam ajatutele ja ruumitutele absoluudikäsitustele. Viimse lõppeesmärgi lapsed näevad neid absoluutse tasandi arusaamu suhteliselt ja vastavalt transtsendentsuse saavutamisega.

8. TEEL NAPOLISSE JA ROOMA

¹ Teel Itaaliasse oli esimene peatus Malta saarel. Siin oli Jeesusel pikk vestlus löödud olekuga ja heitunud noormehe Claudusega. Mees oli kaalunud enesetappu, ent rääkinud Damaskuse kirjatundjaga, ütles ta: „Astun elule vastu nagu mehele kohane, lõpetan selle argpüksi mängimise. Lähen oma rahva juurde tagasi ja hakkan otsast peale.” Peagi sai temast agar küünikut jutlustaja, veelgi hiljem asus ta koos Peetrusega Roomas ja Napolis ristiisku kuulutama ning pärast Peetruse surma läks Hispaaniasse evangeeliumit jutlustama. Ent ta ei saanudki teada, et see mees, kes teda Malta oli innustanud, oli Jeesus, kelle ta hiljem kuulutas maailma Vabastajaks.

² ¶ Sürakuusas veetsid nad terve nädala. Selle peatuse ajal kujunes meeldejääviks sündmuseks usust taganenud juudi Esra usu rüppe tagasitoomine. Esra pidas kõrtsi, kus Jeesus oma kaaslastega peatus. Teda võlus Jeesuse käsitlusviis ning ta palus, et Jeesus aitaks tal iisraeli usu juurde tagasi pöörduda. Ta väljendas oma lootusetust, öeldes: „Ma tahan olla Aabrahami tõeline poeg, kuid ei suuda Jumalat leida.” Jeesus ütles: „Kui sa tõesti soovid Jumalat leida, tõendab see soov ise, et sa oled tema juba leidnud. Sinu häda ei ole selles, et sa ei suuda Jumalat leida, sest Isa on sind juba leidnud; sinu häda on lihtsalt selles, et sa ei tunne Jumalat. Kas sa pole siis lugenud prohvet Jeremija raamatust: „Ja te otsite mind ja leiata minu, kui te otsite mind kõigest oma südamest”? Ning kas seesama prohvet ei ütle ka järgmist: „Ja ma annan teile südame mõistmiseks, et mina olen Issand ja teie minu rahvad ja mina olen teile Jumalaks”? Ning kas sa pole lugenud pühakirjadest sedagi: „Ja ta vaatab alla inimeste peale ja kui keegi neist ütleb: ma olen teinud pattu ja väänanud õigust, aga pole sellest kasu saanud, siis päästab Jumal selle inimese hinge pimedusest ja ta saab valgust näha”?” Ja Esra leidis Jumala ning ta hing sai rahu. Hiljem ehitas see juut koos ühe jõuka kreeklasest pöördunuga Sürakuusasse esimese ristiuskirikku.

³ ¶ Messinas peatusid nad vaid ühe päeva ning sellest piisas, et muuta ühe väikese poisi, puuviljamüüja elu. Jeesus ostis temalt puuvilja ja toitis teda omakorda eluleivaga. Poiss ei unustanud kunagi Jeesuse sõnu ja neid saatvat lahket pilku, kui too ütles, käsi poisi õlal: „Hüvasti, mu poeg, kasva julgelt meheks ja kui sa oled oma keha toitnud, õpi toitma ka oma hinge. Ning mu Isa taevas on sinuga ja käib sinu ees.” See poiss pühendus mithraistlikule usundile ja pöördus hiljem ristiisku.

⁴ ¶ Lõpuks jõudsid nad Napolisse ja tundsid, et pole enam oma sihtkohast Roomast kaugel. Gonodil oli Napolis palju äriasju ajada ja kui Jeesust tõlgiks ei vajatud, veetis ta oma vaba aja Ganidiga linna küllastades ja seda uurides. Ganid oskas juba hästi abivajajaid leida. Nad nägid selles linnas palju vaesust ja jagasid ohtrasti almust. Kuid Ganid ei mõistnud Jeesuse sõna-

de tähendust, kui too oli andnud küll tänavakerjusele mündi, aga keeldunud peatumast ja meest lohutamast. Jeesus ütles: „Milleks raisata sõnu inimesele, kes ei suuda tajuda sinu sõnade tähendust? Isa vaim ei saa õpetada ja päästa neid, kes pole võimelised pojaseisusesse kuuluma.” Jeesus mõtles oma sõnadega seda, et see mees polnud normaalse mõistusega, et tal puudus võime reageerida vaimsele juhtimisele.

⁵ Napolis midagi erilist ei juhtunud, Jeesus ja Ganid

uurisid linna põhjalikult läbi ja panid oma hea tujuga sadu mehi, naisi ja lapsi naeratama.

⁶ Siit siirdusid nad Capua kaudu Rooma, peatudes Capuas kolm päeva. Nad reisisid edasi mööda Appiuse teed, astudes oma koormaloomade kõrval Rooma poole, ning kõik kolm ootasid erutatult, millal saavad näha seda impeeriumi valitsejannat ja maailma suurimat linna.